

י י ד י ש ע

פעם מער צייטונג

דעזעס בלאטש ערשיינט... פרינס אויסלאנד... גאנצער 9 טולר... האלבערטיג 4 טולר... פרינסליכע 3 טולר...

אויף דינען צייטונג קאנן כאן... י' ד' ע'ן מ' א' נ'... פרינסליכע 3 טולר... גאנצער 9 טולר... האלבערטיג 4 טולר... פרינסליכע 3 טולר...

Nr. 102 ועכצעהנטער יאהרנאך יא ה'תרמ"ד. פסט, den 3. September 1884.

עס ווירד טאג אין אונגארן!

אלס וויר פאר איינער וואסע דיא ערקלארונג דעס פראטעסטאנטישען קאנווענטס אלס אין פיר דיא אונגארישע וועדעהיים האכסט וויכטיגעס אינד פרייזדיגעס עראייניגט בעצייכנטען אונד דיא האפף- נונג איינשפראכען, דאס עס נאך דעזעס ערשטען ליכטשטראהלע אין אונגארן ענדליך טאג ווער- דען ווירד, האנטען וויר נכט, דאס וויר שאן נאך וועניגע מאנעט אין נייעס, פילע וויכטיגעס אינד פילע פרייזדיגעס עראייניגטס צו פערצייכען דיא- בען ווערדען, דאס אינס אין אונדערע האפפונג בע- שטארקט, אונד וועלכעס דען לאנגעטבעררעטען אונד הייסערזעהנטען מאנעטאנברוך אינס אין נאני- נאהרע פערנע ערבליקען לאסט.

לענטענע בעוויזע וונד היער איבערנעס איבער- פליסען; דענן יעדער וועד ווירד בעריווס דיא ער- פארזונג נעמאכט האבען, דאס דער אנטעטי- טיסמוס אס עהעטען פאן דער קאטהאלישען נייסטליכקייט - נאטורליך ניכט עס אויך לאבענס- ווערטהע אינמאדען - נעפאלענט אונד פערברוי- טעט ווירד.

דיא נייסטליכקייט דער איבערנען קאנפעססאנען ארם אונד בעוועגלאז אומ. אויסער דער אנטווארט זינער מאיעסלאט אן דיא קאטהאלישע נייסטליכקייט אונד אויסער דער אויסצייכונג, מיט וועלכער דער קאניג דיא איראעליטישע דעפוטאציען בענליקעט, אומ דיא אנטווארט דעס מאנארכען אן דיא דעפוטאציען דער פראטעסטאנטען אינסברוקען קאנפעססאן פאן נאני בעוואנדערעס אינטערעסע. זינע מאיעס- טאט האט דאס ווירקען דער נייסטליכקייט היערען קאנפעססאן ריהמליך הערפארענהאבען, וואס ער ביא קינען אנדערען דעפוטאציען נעמאהן האט. דאמיט האט דער קאניג דיא ס פ א ר ג ע ה ע נ ד ע ס פ ר א ט ע ס א נ ט ו א נ ט י ש ע נ ק א נ י ו ע נ ט ע ס נ ו מ ט ע ה י י ס ע נ א ו נ ד צו ד ע ס פ ע ר ד א מ מ ו נ ג א ו ר ט ה י י ל צו א י ב ע ר ד ע נ א נ ט י ס א מ י ס י ס מ ו ס ו ז י י נ ע נ ק א נ י ל י כ ע נ ב י י פ א ל ל א י י ס י ע ש פ ר א ב ע נ.

אונד ווירד טאג אין אונגארן! דעס וועט זיין דיא ענדליכע פרייזדיגע עראייניגונג פאר דיא אונגארישע אונד דיא קאטהאלישע נייסטליכקייט.

מע עם דך באלד הערום. דאס דער קאנג אונד זיינע פאמיליע און איהרער הרביות צואר וויי- דער אהרן וועללן הייר צוריקהאלטן ווארדען אינד דאס דיוועלבען און היינטיגע ענטפאלבאר- האפט איינע אונטערשאלע נאכט. ובראכטען, דאס אבער דען קאנגליבען דיווענדען, נאטלאב, ניכט דאס גערייכטע לייך צוגעפנט ווארדען.

דער זאכעסערעל איז אן קורצעס פאל- גענדע: גליד נאך דער אבריוו דעם קאנגעם קאם אן דאס אינארישע מיניסטעריאום דעם אינגערן אונד אן דען אבערגעשפאן דעם פעסטער קאמי- מאטס דיא אייפערדערונג, דאס מאן אים אינטער- עסטע דער דיכטהייט דעם פאן בעלגראד נאך ווען ריווענדען קאנגעם הרנגענד אללע נאטהווענדענען מאטעריעלן טעגלעך דענען עס פערלויפט, דאס געגען דען קאנגע און דער הייזע און אומענטאט געפלאגט ווירד. אינד און דער טהאט אים אללעס געשעהען אום דיא קאנגליבע פאמיליע פאר איינעם אונגליקע צו בעווארדען, דיא בריקען אינד שיענען ווארדען אינטעררוכט, פאן דען שטאטאנען פריע- דע פערדיגעטאטען, ניכטדעסטאנדענער קאנגען עס געשעהען דאס וך דער האפאניאן פאר דער שטאטאן מאריאטהערעוואפעל (סאבאדקא) ענט- צינדעטע. דער צווייטע און פאלגע דעם- סען אויף דער געגאנגענען שטאטאן לאנגער פער- וויילען אינד לאנגע הערע מיט איינער און דייענדען פערשטאטונג אין, אינד דאס וואר אין גליק, אלס דיא קאנגליבע פאמיליע נאטלד בע- הייט אים וואס אסען אום פאן הייער ווייטער צו אהרען, קאם איינע טעלעגראפישע ערע- דאס דער צייט וועלכער אום דייע- זעלבע צייט אכט געאנגען און דייע- צוין וועלכער דער קאנגליבע צו אונד געאנגען ווארע ווענען ער ניכט פערשטאטעט האטטע איינע האלבע שטונדע פאן דער הויפטשטאדט ענטפאליוו אונד גע- נעשטערט איז, אונד דאס עס ווענעם- טענס 10 שטונדען דיווערען, ביז דיא שטרעקע וועדער אהריבאר געמאכט ווערדען ווירד, דאס גע- שאה איינע האלבע שטונדע פאר שטערננאכט, דיא קאנגליבע פאמיליע גערייכט און אסען אויפגע- אבער שטארטהויפטמאן טהאט מיט איינער נאנגען ארבעט פאן פארזיכטען אומרינגען וואפארטען דען באנהאף, וועלכע דער קאנגע ניכט פערלאסען וואללען איינע אכטהויליגע פארזיכטען אילטע אויף דיא שטרעקע אום צו אונטעררוכען, אב דיא ענטפאליוונג ווירד פערברעכענענע האנדע פארבע- רייכטע, אדער אב עס בלאם און אונגליקליכער צופאלל וואר, דייעם קאנגען יעדאך ביז יעטצע

ניכט פערשטעלעט ווערדען. 150 ארבייטער ווארדען זאפארט ענטפונדעט אים דיא הונדער- ניכטע וועגעריימען אונד דאס געגען נאכט ניכט, ערסט דער קאנגע שרייע דאס נאנגע נאכט ניכט, ערסט געגען 5 אהרם אונטענעם פוהר דיא קאנגליבע פאמי- ליע אינס האטער צור קאנגען פאן ענגלאנד, ווא דיא ביז 8 אהרם איינערקעטע, פאר אהרם ניג דאן אהרם יעדע שטארונג פאר ויך.

עס איז וואהרשיינליך, דאס דיא ענטפאליוונג ניכטס איז, אלס אין אונגליקליכער צופאלל, וואר וועלכער ווייטע איינע זאלכע פערברעכענענע טהאט איינגעטען קאנגען אונטער דיא האט גראסטע אינטערעסע אן דער פארמענוויקע- לונג סערביענס, אן דעם בעשטאנדע דער רעזיע- דערנען קאנגעס פאמיליע, יענע רויסשע פארטייא, דער פאנסלאוויססער, וועלכע אללע איינפלוס אין סערביע פערלארען האט, זייטעס ויך דער קאנגע אונטערעם פארטעלאנדע און אייפערבטיגער פריינדשאפט אנגעשלאסען, דיווע אום עס, וועל- בער דער קאנגע אין דאן אים איינע אום, אינד דיא אהרם זאמט זיינער פאמיליע אים דער וועלט שאפען מאכטע, דיעזער איינע ציי- גינג האט דער קאנגע זעלבסט אום סערביע ווען עס ווען אום אונטער ווען בעשטיגט, וויר זינד דעם יענענדיבען קאנגע, דער מיט וויזווייט אונד מיט וויר לאנד רעזיערעט צו דאן אונד אונטערקענענע פערפליכטעטע, דען ער איז עס, דעם איינערע סערבישען לייבבענעסאסען אהרע איינשטעל- לונג צו פערדאנקען האבען, וויר האבען דיעם ערסט פאר איינען וואכען און איינעם לייטארטיקעל בע- שפארבען.

דער פראנצויזיש-בינעושישע קריגע.

דיא לאנדאנער "טיימס" פערלאנגענליכט אין טעלעגראם אים דער בינעושישע הייפ- שטארט, לייט וועלכעם דער קריגע געגען פראנק- רייך דעם פאלגע און גראסען פלאקאעסן פערקרי- דעט ווירד, אין פארט איז ביז יעטצע קיינע קריגע- ערקלארונג אנגעלאנגט. לייבונג-משאנע דער וויינע קאנגע איז און איינזאדע ענטפאלען אונד אן זיינער שטעללע אין אונטערעם הייפער דער קריגעס-פאר- טיא, דער אלטע משאנע-שאנע צום וויינע קאנגע אינד אבער-פערלעהערן זאמטליכער בינעושישען טריפען ערנאנגט ווארדען, לייבונג-משאנע שיינט ויך שטראקען צו האבען פאר דען ערפאלגען דער פראנצויזען, אונד האט צום פרייערען געראט- הען, דעסאלב סיסטע ער שטרייען, פערקיינד דיא שטארט מיט דען 4,000,000 איינוואונערן ווירד בע-

פערשיינט אונד אללעס צו איינעם לאנגען קריגע פאר- בערייכטע, וואס אדמיראל קורבע זייט 6 מאנען מאכט, איז ביזווער איינבעקאנט, עס איז וואר- שיינליך, דאס ער באלד מיט דער עראבערען איינעם נייען "עסאנדעס" פיר פראנקרייך (דיא בינעושישע אינזעל האיינאן) דיא וועלט איבערהא- שען ווירד.

דער פראנצויזישע פערעהלסהאבער און מאנ- קונג, גענעראל מיליא, איז פאן דער פראנצויזישע רעזיערוונג אבערשופען ווארדען, ווער צום נייען בע- פעהלסהאבער ערנאנגט ווערדען ווירד, איז נאך איינבעקאנט.

פערשיענע נייארויטען.

(דיא באלערא) פערברייטע ויך ליידער אין ערשטעקקענדער וויינע, וואהרענד דיא פראנקרייט אין פראנקרייך אים ערלאשען בעגריי- פען איז, געווינט דיא איימער מעהר רייס אין אן- טאליען, דיא האט בערייטט אין דען שטארטען און ווילא, בערייטאט, קאמפאבאסא, קונעא, געווא, שפעציעל, לוקא, מאסאקארדארא, מאדענא, סאלאנד, נעאפעל, פארטא אונד אן רעדשא צאלהריבע אפער געפארדערט, פורטשטאבערע ווייטעס דיא דיא דען דארפערן יענער געגענדען, ווא דיא ערקראנטען בייערן קיינע מעדיצין געהמען וועללען אונד ויך פאר דעם בערופענען איינען פערשטעקען, איינער דעם פאלקע אום דער וואו פערברייטעט, דאס דיא ארבעט דיא איינבע- האבען, דיא באלעדאקראנטען צו פערניכטען, אין שפעציעל זינד מעהרענע באלעדאליינען היימליך אין דען ארבעט אונד אויף דען פאלדערן בערא- בען ווארדען, וואס ער איינבעושישע דער באלעדא ובערליך פיעל בינעטראנען האט, אין שפאניען איז דיא באלעדא בענעפאלס אין מעהרענען ארבעטן איינבעקראבען, בעהיימען וויר אלאז איינזע- צוועהנדיגט דער דיווער בעלעדאנייטע רעזיע- מאסאקרייט אין דער לעבענסווייזע, היינליכקייט אין דען וואהנגענוען קאנגע ניכט הרנגענד גענוט עפעסארי- לעגאליזירען.

(איינע פעררווענענע טהאט דער גיהלויסע) האלט דיא שטארט ווארשייא אין גראסער אויפגענונג: און דער נאכט דעם ווייטען איינעם בעמעקטע אין וואכטער דער פעסטונג אין וועלכער בארדאויסק אונד דיא איב- ריינע פערשיינענע פערלאשענע זינד, דאס האט איינזענע טראך דעם געפאנגענעם פעהלע- ער מאכטע לארס, ווארייף איינע שאאר פערלארע- טער מאנגער אים דעם האפט איילטען, סאלדא- מען פיללטען איינעבליקליך דען האף אינד דא

פאלליעטאן.

דיא אפער דער האבאלא.

היסטארישער דאמאן אום דעם 17-טען יאהרהונדערט. (40-טע פארמעטונג.)

אין דיווער פערלענגענע וואונטע ויך דער בעוואר- טע ראכט אן איינע דער פערזייראטעטען שוועסטערן מא- מארס, נאמעס און וועלכע בענעפאלס יינע שילדען געווענען ווא. דער מאן דערועלבען, וואס סארט, וואר מייסט אויף גראסען האנדעלסדיינען, נאך סידיען, פאלאס- טינג אונד געשטען בערייפטיג, אונד ון ווארדען דאס הויז- וועגן אליין פאן ציפארא געפארט. דיווער אומשטאנד האטע אהרעם אנהייבען סיסטעם כאראקטער עמוסא- סאנגליכעס, העררייטעס פערליעהען, דיא שטאטע אהרעם פאטערע האטטען אהר פאן פרייט שאן אין טיכטיגע זעלבסטשטרויען, און שטאלענע זעלבסטבעוואוסטויין איי- געפלאסט. ווא וואר עס אויך, דיא ביז אסאכס פערמא- לונג מוסטעישטעללע בייא דערועלבען פערזעהען האטטע, אונד וויקליך קאמען אהר, דיא דאס שוואליכע שטאטענע- רנע קונד, דעסטען עקוור דער מוסטער דאס לעבען קאם- טעטע, מיט לייכענער און פאלאס איינענענען האטטען געוויסטע מוסטערעכטע איבער דיא יינסטע שוועסטער צו אויך ציפארא וואר מיט טאכאס וואהל ניכט צוהייערען געווענען: וואס דורשט אן אבער ראנגען איינווענדען, דיא דער פאטער, ווא ויך פאן נייטאנדעס פארשיפעטען מאנגע לייכע, זיינע איינוויליגונג געגענען?

לייטעטע דאס געשיפאך אויף סארט, ווא איז קראק, דיא איינע, זאנשע האלעווי בערווענד, אונד אהר אללע זעהט עס ניכט: אין איינעם, פאסע פייכטע אויך פארפלי- כעט ניכט צעהרע אן אהרעם הערען, ווא פערזעהר ויך פאן סאן צו סאן מעהר, אונד מינע לייכע צו אהר, האט עס ענטדעקט, וויא זעהר אן ליידיש, אבלייך אהר מונד שפוטס אויב."

"קראנק?" פראגע ציפארא מיט בעוואונג. "איהר קאנגט זיכט האבען, כאכאם. אויך ווא די נעסטערן, אונד אהרע בלייבע פערזעהענלעכע געשטאלט פיעל מיר אויך; ווא וואר איינזליכע אונד שווינלנאסאלאן, דאך לייכטע אויך דער ניטענע נאכט האט בערייטע דען זענליכסטען וואונטע מינעס פאטערס, אויך קונד זיינע יינסטען קונדעס אויף דעם פאטער צו וויינען, פרייליט טהאט האפען עוויסע מוסטער צו ווערדען, אונד דיווער צווישטאנד שטעלט זאלכע פערזעהענלעכע הערפארצווערען."

"גערייכטע און יונגע ווייב, וועלכעם זאלכע האפע- גונגען הענט, אויך שרעקאן" זאנשע האלעווי, "דעיען ואל- צינעס וואסטער דיא שאנסטען וואונען פרייב? לייכע אויך דאך פאסט, ווא ווייטע נאכט פיר נאכט מיר ווילל שיינען, אלס וויא עס דער באזע נייטען אייבער, דער אס ערשטען שאנע דער האפצייט שאן איינענענען אן דיעם הויז."

"ניכטדעסער!" זאנשע ציפארא, "וויא וועלכע דיא סאכטארא, אונד מיט וועלכער האפען גלוס ווירד ווא פאן איהם געלעכע!"

אונד, דאך האט מאן פאן איינער נאכטוואונדערליך געהאפט, דיא ער אין מאנדנאכטען אן דער מערעקעסיע בענלייטעטע, אונד אים דען האנדען איינעם טריקישען און